

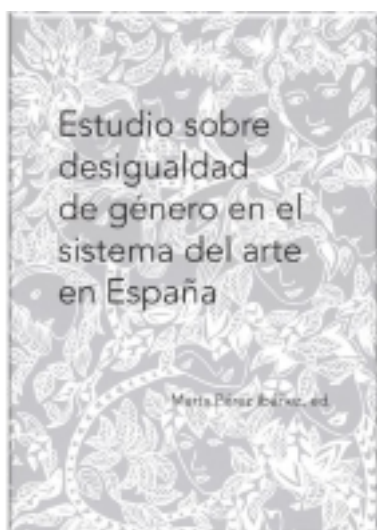
Dones i cultura. Que el sostre de vidre es comenci a esberlar és responsabilitat col·lectiva

Publicat per [Interacció](#) [1] el 08/03/2021 - 12:00



Recentment s'han celebrat els [25 anys dels Acords de Beijing](#) [3]. [2] la quarta [Conferència Mundial sobre les Dones](#) [2] que va suposar un abans i un després a l'agenda internacional pel que fa als drets i les llibertats de les dones i les nenes arreu del món. Aquesta [conferència](#) [4] mundial va tenir com a resultat la 'Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing' (ONU Dones, 1995), signada per 189 països i amb un seguit **d'objectius estratègics per tal d'assolir la igualtat real i efectiva entre dones i homes.**

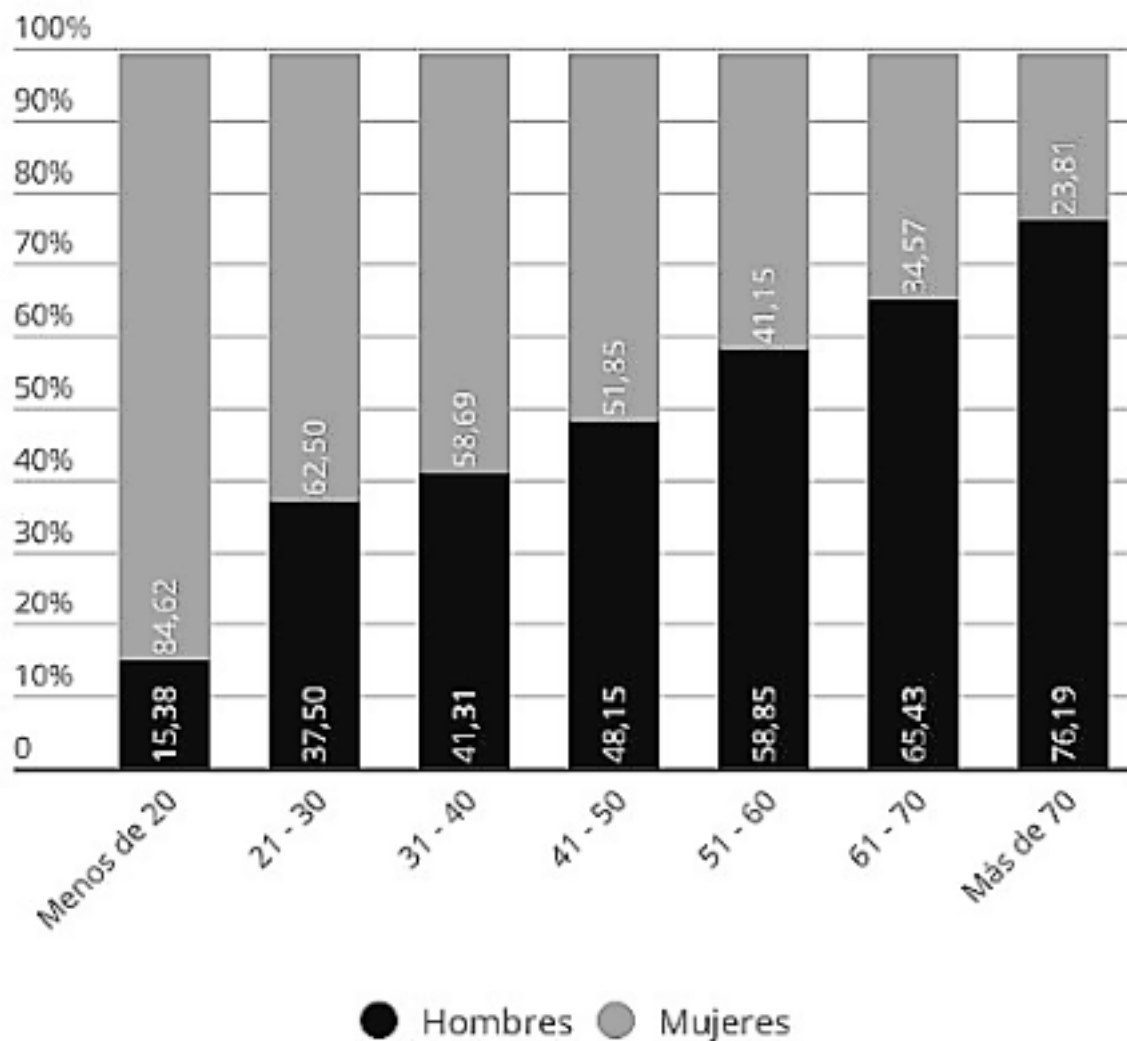
Amb la crisi provocada per la pandèmia de la COVID-19 però, la celebració d'aquesta fita i la pertinent revisió per aconseguir nous acords s'ha vist ajornada. Aquesta situació està provocant un retrocés en l'adquisició de drets i llibertats d'àmbit mundial. **La crisi de coronavirus ha fet augmentar la violència masclista i l'empobriment femení, fet que demostra la necessitat d'adoptar noves mesures i de manera urgent per tal de revertir aquesta situació.**



Més enllà del marc internacional i de l'escenari actual, si es trasllada el focus a una realitat més propera es poden apreciar moltes situacions de desigualtat de gènere que és menester erradicar. L' 'Estudio sobre desigualdad de genero en el sistema del arte en España' (Pérez Ibáñez, 2020) posa en evidència les desigualtats estructurals que pateix el sector, unes situacions que en gran part es poden traslladar a d'altres sectors culturals, ja que es tracta de quelcom sistèmic de la societat actual. **Ser dona i artista suposa un doble handicap segons aquest estudi, ja que sumat a la dificultat de la producció artística professional hi van les bretxes salarials, els famosos sostres de vidre i la lluita per la visibilització d'aquesta desigualtat flagrant**

per part del sector (Pérez Ibáñez, 2020, p. 21).

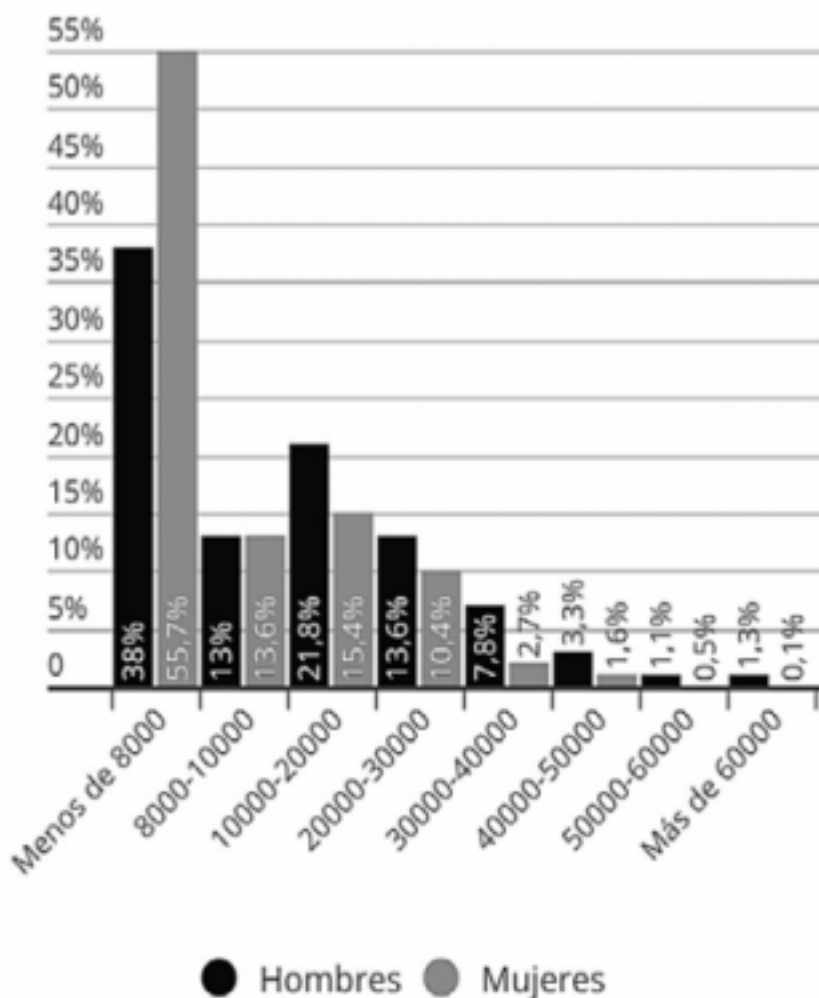
És que reconèixer aquesta desigualtat suposa acceptar que s'han obviat referents artístics produïts per dones durant moltes dècades, sostenint així la falsa creença que l'excel·lència professional, artística i, per tant, també social estava exempta de marca de gènere, malgrat estar sempre en mans només masculines. Aquest fet provoca que encara avui dia existeixin marcades desigualtats d'accés, producció i reconeixement a les artistes dones, i no només a elles, sinó a totes aquelles produccions artístiques que no parlin des de l'òptica androcèntrica. Traslladat en xifres, es poden apreciar fenòmens com:



Artistes i gènere. Relació entre gènere i rangs d'edat (Pérez Ibáñez, 2020 p.29)

Malgrat una **gran presència femenina artística jove, com més edat menys dones tenen presència al mercat**. Existeix per tant una relació clara entre joventut i producció professional, que es veu clarament minvada a partir dels 30 anys.

Si es mira la quantitat d'ingressos anuals entre els i les artistes es pot apreciar una clara bretxa per raó de gènere:



Nivell d'ingressos anuals totals (Pérez Ibáñez, 2020 p.36)

Aquesta xifra, de 8.000€ a l'any és considerada la mínima del salari interprofessional, evidenciant així **la precarietat laboral, molt més accentuada en el sector femení.**

Així doncs, és evident que el mercat de l'art – com molts altres mercats – és més competitiu per a les dones que pels homes, construint **un sostre de vidre present no només per a les dones creadores sinó també per a totes aquelles que es dediquen al món de l'art i la cultura.** El CoNCA va publicar un [informe](#) [5] sobre les 'Desigualtats de gènere en l'ocupació cultural a Catalunya' (Villarroya, A. i Barrios, M., 2019). que aprofundeix en aquest aspecte des d'una òptica catalana.



[Alicia Framis | The walking ceiling \(2018\)](#). [6]

Davant d'aquest desigualtat, es pot considerar que una bona manera d'equilibrar la balança és comprar i promocionar de manera equitativa el mateix percentatge d'obres d'homes i de dones, però **això no repararia la discriminació i silenciament sofert durant anys**. Tampoc és aconsellable crear un nínxol específic amb obres artístiques fetes per a dones, ja que tancar tota la producció artística femenina en una sala o en un moment determinat de l'any crea la falsa sensació d'obra minoritària. **Les produccions culturals i artístiques fetes per dones no son de nínxol**, ja que es tracta del 50% de la població mundial, i per tant es mereixen la visibilitat i promoció que els hi pertoca.

Algunes de les **mesures i accions** que es podrien dur a terme serien:

- Crear nous **discursos**
- **Fomentar la creació artística de dones** i explicar el perquè d'aquesta necessitat
- **Revisar les col·leccions** i estimular la compra d'obres de dones
- Investigar sobre les **minories** oblidades
- **Reparar els discursos** del passat per tal de curar el present

És evident que el sistema de l'art és complex amb múltiples agents públics i privats participants, i que a la vegada no deixa de ser reflex de la societat en la qual està immers. De totes maneres, **assenyalar les desigualtats i desenvolupar estratègies per tal d'eliminar-les és una responsabilitat col·lectiva.**



A l'àmbit de l'administració pública existeixen diverses maneres per tal d'evitar la discriminació per raó de gènere. Al document 'Medidas contra la discriminación de género en las contrataciones públicas del ámbito cultural' (Fundación Gabeiras, 2020), es fa una anàlisi de si a la contractació per tal de cobrir llocs de treball o prestar serveis a les administracions públiques dins del sector cultural s'hi poden establir elements que equilibrin les situacions de desigualtat de gènere. L'informe comença analitzant des d'una perspectiva legal la situació i les possibilitats que té per a desenvolupar accions les Administracions Públiques. Es conclou que la igualtat entre dones i homes esdevé un principi transversal a la Llei, i que com a tal ha d'estar present al conjunt de polítiques i actuacions desenvolupades per l'Administració Pública, fet que inclou les contractacions i subvencions.

Davant d'aquest fet, l'informe proporciona **certes claus per tal d'incloure clàusules de gènere de manera transversal a les diverses fases de contractació pública**, i així sortir de la roda precaritzadora que tant sols té en compte el criteri econòmic.

1. **Fase de preparació:** moltes vegades el contractant no posa suficient atenció a la fase de preparació i això provoca biaixos des de la perspectiva de gènere. Si l'òrgan contractant efectua una **anàlisi detallada del sector** al qual es refereix el contracte es podran identificar les desigualtats de gènere existents i així incloure clàusules de gènere des de l'inici del procés.
2. **Contractació o selecció del contractista:** l'òrgan de contractació hauria d'exigir als **potencials licitadors que siguin solvents en matèria de gènere**, per exemple, en els següents aspectes: contractació per a formació en matèria de gènere i igualtat; contractació d'una consultoria per a la redacció d'un Pla per a la igualtat de dones i homes; contractació per tal d'impartir tallers per aconseguir la igualtat de gènere.
3. **Fase d'adjudicació:** es poden **establir clàusules socials amb perspectiva de gènere** com a criteris per a l'adjudicació i que siguin quantificables de manera objectiva.
4. **Fase d'execució:** per llei les clàusules socials amb perspectiva de gènere també poden ser incloses com a **condicions especials per a l'execució del contracte**. De fet, a Catalunya el 2017 es va dur a terme un acord de govern de data per tal d'establir un [Codi per a una contractació socialment responsable](#) [7] en l'àmbit de l'administració de la Generalitat de Catalunya i el sector públic que en depèn i així poder establir uns criteris d'actuació coordinats i ètics.



En definitiva, existeixen eines per tal de contribuir, des de les polítiques públiques, en crear escenaris més propensos a la igualtat, i així començar a **desmuntar les inèrcies ja caduques que segueixen alimentant les desigualtats entre dones i homes**. El sector cultural i creatiu no n'és una excepció com ha quedat demostrat, i és per aquest motiu que és tan important posar-hi remei des de l'administració pública. Per tal de tenir un mapa sobre la situació de l'ocupació cultural en l'àmbit públic local a les comarques de Barcelona, el Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) va publicar aquest [informe](#) [8] (Carreño, T. i Villarroya, A., 2020), que evidencia desigualtats estructurals en matèria de gènere entre d'altres.

Referències bibliogràfiques

Carreño, T. i Villarroya, A. (2020). [Ocupació cultural en l'àmbit públic](#) [9]. Diputació de Barcelona. Centre d'Estudis i Recursos Culturals.

Catalunya. Generalitat (2017). [Acord del Govern, de data 20/06/2017, pel qual s'aprova el Codi per a una contractació pública socialment responsable](#) [10]. Departament de la Presidència. Secretaria del Govern.

Fundación Gabeiras (2020). [Medidas contra la discriminación de género en las contrataciones públicas](#) [11]. La Cultivada.

ONU Dones (1995). [Declaración política y documentos resultados de Beijing+5](#) [12]. Naciones Unidas

Pérez Ibáñez, M. (ed.) (2020). [Estudio sobre desigualdad de genero en el sistema del arte en España](#) [13]. Ecosistema del Arte

Villarroya, A. i Barrios, M. (2019). [Desigualtats de gènere en l'ocupació cultural a Catalunya](#) [14]. Consell Nacional de la Cultura i de les Arts

Categories: Informe

Categories: Article

Etiquetes: desigualtats culturals

Etiquetes: treball cultural i professionals

Etiquetes: estudis socials de la cultura

Etiquetes: arts i creació

- [15]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2021/dones-cultura-sostre-vidre>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://www.unwomen.org/es/how-we-work/intergovernmental-support/world-conferences-on-women>

[3] <https://lac.unwomen.org/es/noticias-y-eventos/en-la-mira/beijing-plus-25>

[4] <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/fwcwn.html>

[5] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2019/genere-ocupacio-cultural-catalunya>

[6] https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.artsy.net%2Fartwork%2Ffalcia-framis-the-walking-ceiling&psig=AOvVaw2O5EBdtp_XJVg-4RbCuXZI&ust=1615017340549000&source=images&cd=vfe&ved=2ahUKEwizr7HI1pvAhVNNRoKHTwZAR8Qr4kDegQIARBQ



- [7] <https://contractacio.gencat.cat/ca/principis/contractacio-estrategica/contractacio-publica-socialment-responsable/codi-contractacio-publica-socialment-responsable/>
- [8] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2020/ocupacio-cultural-ambit-public>
- [9] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/3710-29304-2020_locupacio_cultural_en_lambit_public_e-libre.pdf
- [10] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/ag20170620.pdf>
- [11] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/medidas-descriminacion-genero.pdf>
- [12] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/bpa_s_final.pdf
- [13] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/estudio-desigualdad_final.pdf
- [14] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/ic17_digital_cat_1.pdf
- [15] <https://interaccio.diba.cat/node/8524>